

Öveges József
(1895-1979)

a jeles kísérletező fizikatanár,
természettudományos kultúránk igaz ápolója.

VII. osztály

I. feladat

Boti játékvonatának mozdonya elé kapcsolja barátjának a mozdonyát is. Így a szerelvényt két mozdony húzza állandó sebességgel. Az első mozdony húzóereje F_{h_1} a második mozdony húzóereje F_{h_2} , tömege m_2 .

- a) Számítsd ki a két mozdony között fellépő feszítőerőt, valamint a második mozdony és az első vagon, illetve az első és második vagon között fellépő feszítőerőt.

A súrlódást elhanyagoljuk.

4 p

- b) Ha feltételezzük, hogy a második mozdornál fellépő fékező erő (súrlódási erő) a súlyának 25%-al egyenlő, számítsátok ki a fellépő feszítőerőket.

A vonat állandó sebességgel mozog.

4 p

- c) Rajzold be a második mozdonyra ható összes erőt.

Alkalmazás: $F_{h_1} = 6 \text{ N}$, $F_{h_2} = 5 \text{ N}$, $m_2 = 420 \text{ g}$.

2 p

II. feladat

- 1.) Ha a dinamóméter rugóra m_1 tömegű testet függesztünk és lemérjük (vonalzóval) a rugó teljes hosszúságát l_1 -et kapunk. Ha m_1 helyett m_2 tömegű testet akasztunk, a rugó teljes hosszúsága l_2 lesz. Számítsátok ki:

- a) milyen hosszú a dinamóméter rugója nyújtatlan állapotban?

3 p

- b) mekkora a rugóban felhalmozott rugalmassági helyzeti energia az m_1 illetve az m_2 tömegű testek esetében.

Alkalmazás: $m_1 = 450 \text{ g}$, $l_1 = 0,3 \text{ m}$, $m_2 = 0,55 \text{ kg}$, $l_2 = 35 \text{ cm}$.

4 p

- 2.) Milyen testtartást célszerű felvenni annak az embernek, illetve akaratlanul is azt a testtartást veszi fel, aki a jobb kezében nehéz táskát visz? Válaszodat indokold meg!

3 p

III. feladat

- 1.) Dolgozz ki módszert a h magasságú és l hosszúságú lejtő hatásfokának a meghatározásához! Hogyan növelheted, javíthatod a lejtő hatásfokát?

6 p

- 2.) Egy m tömegű tanuló vízszintes úton, egyforma lépésekkel haladva jut el a d távolságra levő iskolájába. Minden l hosszúságú lépésénél a teste h milliméterrel megemelkedik.

Számítsátok ki mennyi mechanikai munkát végzett amíg eljutott az iskolába?

Szám adatok: $m = 55 \text{ kg}$, $d = 1,4 \text{ km}$, $l = 65 \text{ cm}$, $h = 15 \text{ mm}$.

4 p

IV. feladat

Az m tömegű óvódás Nóra kezdősebessége nélkül, szabadon csúszik le a H magas csúszda tetejéről. A H magasságot a talajtól mértük, a súrlódást elhanyagoljuk.

Számítsátok ki:

- Nóra mechanikai energiáját a csúszda tetején (H magasságban).
- a csúszda alján a mozgási energiáját és a sebességét, ha tudjuk, hogy a csúszda alja a talaj szintjétől h centiméterre található.
- ennyi lesz az óvódás súlya által végzett mechanikai munka, ha a csúszdán végig csúszik?
- ha figyelembe vesszük a súrlódást is, csúszás közben levő helyzetben jelöld be az óvódásra ható összes erőt. Súrlódás következtében a lejtő alján a sebessége v' lesz. Számítsátok ki az óvódásra ható súrlódási erők által végzett mechanikai munkát, ha végig csúszik teljesen (a tetejétől az aljáig) a csúszdán.

Számadatok: $m = 15 \text{ kg}$, $H = 3,10 \text{ m}$, $h = 40 \text{ cm}$, $v' = 300 \frac{\text{cm}}{\text{s}}$, $g = 10 \frac{\text{N}}{\text{kg}}$.